

Попри свою простоту методика, що використовує період окупності, може бути корисною навіть для найбільших державних деревообробних і меблевих підприємств чи приватних фірм. Для таких виробничих об'єктів політичні події та економічні негаразди є основним джерелом ризику. З огляду на можливі події та негаразди, проекти з коротшим періодом окупності є менш ризикованими. Отже, методика, основою якої є період окупності, може допомогти фірмам оцінити ризик втратити капітал в умовах нестабільності ситуації в державі.

Головний недолік цієї методики полягає в тому, що вона зовсім не враховує грошові потоки після того, як початкові інвестиції вже окупились. Через цей істотний недолік методика на базі періоду окупності не може вважатися досконалим підходом для оцінки доцільності інвестицій.

Висновки

Запропонована методика визначення економічної ефективності капітальних вкладень в розвиток і удосконалення ТП виготовлення меблевих заготовок з ПДМ має ряд переваг порівняно з типовою методикою. Перш за все, всі обчислення ведуться, виходячи з теперішньої вартості майбутніх чистих надходжень (чистий прибуток + амортизація) від впровадження обладнання, а не із темпів зниження собівартості продукції. Врахування амортизаційних відрахувань у собівартості виготовленої продукції призводить до неправильних розрахунків економічної ефективності за типовою методикою. Це надзвичайно важливо для підприємств, оскільки амортизація в прямому розумінні не є витратами, а джерелом поступового відшкодування вкладеного капіталу у впровадження нового розкрійного обладнання.

Наступна перевага полягає в тому, що, порівняно з типовою методикою, враховується зміна вартості грошей з часом, тобто дається уточнення на темпи інфляції, рівень ризику та непевність у майбутніх грошових надходженнях.

Проте розглянута методика має і деякі неточності. Наприклад, вона передбачає, що спеціалісти можуть з достатньою точністю прогнозувати чисті прибутки на наступні роки. Однак, чим більший період розрахунку, тим важче визначити майбутні чисті прибутки. На них впливають такі чинники ринкової економіки, як обсяги продажу продукції, вартість робочої сили, матеріалів, відсотки за кредити, попит продукції на ринку її збуту, демографічні зміни, державна політика і т.д. Переоцінка або недооцінка теперішньої вартості майбутніх чистих надходжень може призвести до схвалення проекту впровадження розкрійного обладнання, який необхідно було б відхилити, і навпаки. Попри ці неточності запропонована методика визначення економічної ефективності є придатною для оцінки доцільності капітальних вкладень в розвиток і удосконалення ТП виготовлення меблевих заготовок з ПДМ.

Література

1. Грицюк Ю.І. Нове в методиці розв'язання комбінаторних задач гілльотинного розкрою// Науковий вісник: Збірник науково-технічних праць. – Львів: УкрДЛТУ. – 2000, вип. 9.6. – С. 125...139.
2. Нікбахт Є., Гроппеллі А. Фінанси/ Пер. з англ. В.Ф.Овсієнка та В.Я.Мусієнка. – К.: Основи, – 1993. – 383 с.
3. Суторміна В.М., Федосов В.М., Рязанова Н.С. Фінанси зарубіжних корпорацій. – К.: Либідь, – 1993. – 248 с.

УДК 65.012.23:674 (477) Асист. Г.М. Воляник, к.е.н.; доц. Н.І. Колінко, к.е.н.; доц. Т.В. Коломієць, к.е.н. – УкрДЛТУ

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ І РОЗМІЩЕННЯ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ГАЛУЗІ

Розглядаються основні етапи прогнозування розвитку деревообробної галузі.

G. Volyanik, N. Kolinko, T. Kolomyets – USUFWT

Methodical approacher to forecasting of the development and placement of woodprocessing sphere

Main steps of forecasting of the development of the woodprocessing sphere are described.

Робота над прогнозом розвитку і розміщення галузі в перспективному періоді розпочинається із обґрунтування його концепції. Концепція повинна відображати найважливіші напрями розвитку і розміщення підгалузей і окремих виробництв, шляхи вирішення існуючих проблем, досягнення намічених рівнів виробництва. Концепція економічного зростання галузі в сучасних умовах полягає в перенесенні ваги з кількісних показників на якісні, на оновлення виробничих фондів, економію і поліпшення використання виробничих ресурсів, особливо на забезпечення раціонального і комплексного використання деревної сировини. Визначенні концепції необхідно спиратися на думку експертів, враховуючи, що їх знання і досвід часто мають вирішальне значення у прийнятті концептуальних рішень.

Формування основних напрямів і показників розвитку і розміщення деревообробної і целюлозно-паперової промисловості в перспективі здійснюється на основі інтенсифікації виробництва та удосконалення його структури – випереджаючого розвитку прогресивних виробництв, які, поряд із задоволенням потреб у галузевій продукції, здатні забезпечити економію виробничих ресурсів, високу ефективність використання трудових ресурсів, сировини, нової техніки і технологій.

При оцінці рівня інтенсифікації і економічної ефективності розвитку галузі на перший план повинні виступати якісні показники. В умовах ринкової економіки складаються усталені тенденції безперервного збільшення виробництва продукції і прогностичні дослідження повинні спрямовуватися на досягнення гармонійного поєднання потреб народного господарства і населення в тих чи інших її видах з найбільш раціональним використанням ресурсів і обов'язковим дотриманням умов охорони навколишнього середовища.

Виробництво основних видів галузевих продукції в перспективному періоді визначається на основі потреби народного господарства і населення з урахуванням прогресивних норм і нормативів споживання, а також можливостей експорту – з одного боку, і забезпечення галузі та окремих її виробництв трудовими, сировинними, фінансовими та іншими матеріальними ресурсами, виробничими потужностями – з другого боку. При розрахунку потреби в галузевій продукції повинні враховуватися підвищення якості, розширення і поліпшення асортименту, пропозиції щодо розширення лісового експорту і удосконалення його структури, переорієнтування окремих підприємств (цехів) для потреб експорту.

Потреба в трудових ресурсах визначається, виходячи із наміченого обсягу виробництва, росту продуктивності праці та інших показників розвитку галузі

(підгалузей, виробництв) на перспективу. При цьому враховується підвищення рівня використання трудових ресурсів.

Потреба у виробничих ресурсах визначається на основі намічених обсягів випуску продукції в територіальному розрізі із застосуванням прогресивних диференційованих по областях (регіонах) норм і нормативів витрат цих ресурсів.

При розробці прогнозу слід виходити з позицій, що в перспективі приріст виробництва повинен забезпечуватися, в основному, за рахунок економії і підвищення ефективності використання сировини, матеріалів, палива й енергії, більш високої організації і продуктивності праці.

У прогнозі повинні знайти відображення такі напрями ресурсозбереження:

- позитивні зрушення в структурі виробництва;
- зниження питомих витрат деревної сировини за рахунок впровадження досягнень науково-технічного прогресу, зокрема застосування нових технологій і матеріалів;
- заміна якісної деревної сировини ефективними аналогами, вторинними ресурсами і відходами виробництва, що дають не лише економічний, але й екологічний ефект.

Особливої уваги заслуговують питання створення і використання ресурсозберігаючої техніки, маловідходних і безвідходних технологій. При виборі перспективних технологій головним критерієм їх пріоритету повинна стати їх ресурсомісткість.

Забезпеченість галузі (підгалузей, виробництв) трудовими, паливно-енергетичними, лісосировинними ресурсами попередньо приймається згідно з балансами по цих видах ресурсів, які розробляються в територіальному розрізі відповідними міністерствами і відомствами, а також місцевими виконавчими органами. Ці показники уточнюються в завершальній стадії розробки схеми розвитку і розміщення продуктивних сил України та її регіонів (областей) на тривалу перспективу в цілому після розробки їх завершального балансу.

Для обґрунтування розвитку галузі в перспективному періоді доцільно також застосувати економічні моделі, що забезпечують балансову ув'язку основних якісних показників. В основу побудови динамічних рядів об'ємних узагальнюючих показників повинна бути покладена експертна оцінка та екстраполяція динаміки основних якісних показників економічного розвитку, таких як продуктивність праці (виробіток продукції на одного працюючого), матеріалоємність і фондомісткість продукції, фондівдача. Ці показники є визначальними параметрами решти об'ємних показників для галузевих розрахунків. На рівні підгалузей і окремих виробництв слід використовувати якісні показники економічного розвитку.

Потреба в прирості виробничих потужностей встановлюється балансовими розрахунками, виходячи із прийнятої потреби народного господарства і населення в продукції галузі та наявності виробничих ресурсів.

Пріоритетними напрямками нарощування виробничих потужностей в сучасних умовах є реконструкція і розширення перспективних підприємств, технічне і технологічне їх переозброєння на базі нових машин і устаткування, що забезпечують високу функціональну та економічну ефективність виробництв – високий рівень зростання продуктивності праці, надійність і якість виробленої продукції, зниження витрат матеріально-технологічного стану галузі, напрямів структурної перебудови продукції, зниження витрат матеріально-технічних ресурсів, поліпшення умов праці тощо. Крім того, на основі оцінки техніко-технологічного

стану галузі, напрямів структурної перебудови виробництва, необхідності розширення або створення нових прогресивних виробництв, можливостей забезпечення їх сировинними, водними (особливо для целюлозно-паперових підприємств) і фінансовими ресурсами, наявності промислових майданчиків, визначається можливе будівництво нових підприємств.

При обґрунтуванні напрямів технічної політики галузі потрібно спиратися на дальшу інтенсифікацію виробничих процесів, досягнення світового рівня організації виробництва, високої якості і конкурентоспроможності продукції, економічне використання виробничих ресурсів, впровадження маловідходних і безвідходних технологій. Економічна ефективність кожного з напрямів розвитку виробництва визначається, перш за все, за показниками очікуваної економії ресурсів.

У прогнозі висувуються вимоги до суміжних галузей промисловості в частині прискорення розробки, організації виробництва і поставок машин, устаткування і матеріалів, які відповідали б кращим досягненням вітчизняної і зарубіжної науки й техніки в деревообробній і целюлозно-паперовій промисловості.

Значної уваги заслуговують розробки і пропозиції щодо вирішення екологічних проблем, пов'язаних з розвитком галузі – очищення і знешкодження викидів шкідливих речовин в атмосферу, стічних вод в природні водойми, оборотне використання води та ін. Тому важливим у схемі розвитку і розміщення галузі є оцінка екологічних наслідків того чи іншого нововведення. У разі шкідливості нових технологій в екологічному відношенні, необхідно розробити рекомендації з їх нейтралізації, оздоровлення навколишнього середовища.

Відповідно з прийнятою концепцією розробляються два варіанти розвитку галузі, які повинні відображати шляхи й засоби досягнення поставлених цілей за різних умов виробництва і споживання, фінансування, забезпечення сировиною тощо: песимістичний (інерційний) і оптимістичний. Песимістичний варіант передбачає перенесення досягнутих основних якісних показників розвитку галузі на прогнозний період, припускаючи, що їх приріст майже відсутній.

Оптимістичний варіант повинен відзначатися високим рівнем обґрунтування напрямів, темпів і тенденцій соціально-економічного і науково-технічного розвитку, враховуючи всю сукупність прогнозних умов. Прогнозні показники, що їх характеризують, повинні бути одержані на основі системного аналізу реальних умов і враховувати найбільш вірогідні в перспективі можливості ресурсного забезпечення, фактори обмеження ресурсів, зокрема сировинних і капітальних вкладень. Особлива увага в оптимістичному варіанті повинна приділятися обґрунтуванню якісних показників, які й обумовлюють відмінність оптимістичного варіанту від песимістичного.

При розробці варіантів необхідно виходити із принципу найбільш повного використання виробничих потужностей, а також розвитку діючих підприємств за рахунок технічного їх переозброєння, реконструкції і розширення, поліпшення організації виробництва.

У ряді випадків виникає необхідність визначення оптимального (або близького до нього) варіанта розвитку і розміщення галузі, вибір якого здійснюється за допомогою оцінки перших двох варіантів за показником зведених затрат і додаткового аналізу їх абсолютної ефективності, капіталомісткості і відповідності даного варіанту іншим вимогам розвитку народного господарства (ефективне використання трудових, паливно-енергетичних та інших виробничих ресурсів, економіка, планування і управління в лісовиробничому комплексі

плексний розвиток районів, стан навколишнього середовища, кращі умови будівництва нових підприємств тощо).

На основі оптимального варіанта розробляються територіальні баланси виробництва і розподілу найважливіших видів продукції, розраховується потреба галузі в трудових, паливно-енергетичних, сировинних, водних та інших ресурсах, капітальних вкладеннях, формуються вимоги до суміжних галузей, а також проблеми, які підлягають подальшій розробці.

УДК 502:330.15(07)

О.М. Яворська – УкрДЛТУ;

Н.І. Коломісць – Комерційний банк "Фінанси та Кредит"

ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Розглядаються основні пріоритети екологічної політики Львівщини. Наводиться екологічний стан регіону на даний час та його економічний механізм забезпечення.

O. Yavorsky, N. Kolomyets – USUFWT

Forming priorities regional ecological policy

Consider basic priorities of ecological Lvivsky policy. Directs an ecological region state for a given while and his economic mechanism of guaranteeing.

Метою екологічної політики у Львівській області є сповільнення темпів погіршення стану природного середовища і забезпечення передумов для активізації природоохоронної діяльності, спрямованої на стабілізацію і поступове покращання екологічної ситуації. Основною її ідеєю є те, що протягом періоду економічної кризи в державі і поступової стабілізації ситуації в області, здійснюються практичні заходи для недопущення подальшого загострення екологічної ситуації і паралельно формуються системи і механізми екологічної безпеки, які необхідні для активізації природоохоронних дій в умовах ринкової економіки.

Тенденцію до зменшення валових показників забруднення природного середовища, що спостерігається протягом останніх 3-4 років, не можна вважати результатом цілеспрямованої екологічної політики. Це – наслідок масової зупинки і простоїв виробництва, пожеволення якого неминуче викличе ріст шкідливих викидів у природу. З тієї ж причини сьогодні зростає загроза виникнення техногенних аварій і катастроф, особливо на екологонебезпечних об'єктах, яких в області десятки. Не треба також забувати і про ті значні збитки, які завдані природі в попередні роки і викликані ними негативні процеси в екосистемах, що можуть відзначитись на здоров'ї людей через деякий час.

Тактика природоохоронних дій в обл. повинна базуватись на об'єктивній інформації, що є не тільки соціально необхідно, а й економічно вигідно. З врахуванням усталеної практики, внесення постійних змін у законодавство, екологічне політика місцевих органів влади і регіональних державних природоохоронних структур часто здійснюється у невизначеному правовому полі, що таїть у собі можливість виникнення конфліктних ситуацій. Законодавчі акти, що регулюють економічні відносини, переважно не мають серйозного екологічного обґрунтування, а в таких важливих напрямках, як приватизація, конверсія оборонних галузей

земельна реформа екологічні регламенти їх здійснення взагалі не передбачені. В області склалося критичне становище з фінансуванням екологічних програм. Кошти від платежів за забруднення навколишнього середовища розпорошені у численних фондах, ставки платежів після індексування на декілька порядків нижчі, ніж у країнах близького зарубіжжя.

В області розробляється Програма охорони навколишнього природного середовища Львівщини на 2003-2007 рр. та План дій ОНПС на 2002 р. Цими програмними документами основними пріоритетами екологічної політики Львівщини визначено:

- покращення екологічного стану басейнів транскордонних рік Дністер, Західний Буг та Сан;
- екологічна реабілітація гірничо-видобувних районів Львівської області;
- вирішення питання утилізації промислових і побутових відходів на території області;
- реалізація "Загальнонаціональної програми формування національної екологічної мережі України";
- розвиток природно-заповідного фонду на території області;
- організація системи екологічного моніторингу та інформаційного забезпечення природоохоронної діяльності.

Основною екологічною проблемою Львівщини є погіршення екологічного стану басейнів прикордонних рік Дністер, З.Буг та Сан. Україна ратифікувала ряд міжнародних конвенцій з питань транскордонного забруднення вод, тому це питання є пріоритетом № 1 в області з огляду на витоки з території області транскордонних річок басейнів Балтійського та Чорного морів.

Стан поверхневих вод у Львівській обл. в цілому залишається незадовільним. Результати здійснення заходів державного контролю за станом водних ресурсів свідчать про те, що, незважаючи на спад виробництва та зупинку багатьох підприємств, не спостерігається суттєвого покращення якості поверхневих вод та зменшення скиду не очищених або недостатньо очищених стічних вод. Через це виникають такі екологічні проблеми: скид неочищених і недостатньо очищених комунальних і промислових стоків; потенційна небезпека для населених пунктів та промислових об'єктів при проходженні великих паводків; – порушення водохоронного режиму, забруднення малих річок.

Протягом останніх трьох років з державного та обласного фондів ОНПС профінансовано створення проектної документації для підтримки екологічної рівноваги в зоні діяльності Яворівського ДГХП "Сірка", розробку Комплексної програми екологічної стабілізації у Яворівському ДГХП "Сірка" на загальну суму 650 тис. грн.

Видобування сірчаної руди відкритим методом призвело до утворення кар'єру розміром 5х2,5 км (1250 га) та глибиною 90 м. При розробці кар'єру порушено річкову систему регіону. Основними об'єктами, що в даний час загрожують екологічною небезпекою Яворівському регіону та басейну р. Вісла, є рудник відкритих гірничих робіт і створена примусова система відводу річок з території родовища (р. Шкло, р. Гноєнець та їх притоки).

Гірничими роботами порушено та виведено з користування понад 7 тис.га земель, побудовано 3 хвостосховища, де складається понад 20 млн. м³ відходів гірничо-хімічного виробництва. Щороку у вироблений простір (кар'єр) рудника притікає 25,5 млн. м³ сірководневих високомінералізованих дренажних вод. Вміст